

Het Linnaeusklokje

KNNV afdeling Noordwest-Veluwe

2026 nummer 1 januari-april

*Voor wie onze natuur
echt wil
leren kennen*

Van de bestuurstafel

Op het moment dat ik dit schrijf, loopt oktober op zijn eind en komt november eraan. Het is nog best groen buiten, de bomen en struiken laten bladeren vallen maar zijn nog lang niet kaal. Maar het is vooral héél erg nat. Daar zullen we ook maar niet treurig over zijn. Hoewel de waterbeheerders in ons land er steeds beter in slagen water vast te houden voor droge tijden, is het toch fijn als het een tijdje zoveel regent dat er weer voorraad ontstaat in de bodem.

‘Blij zijn met regen’ is wel iets van de laatste jaren. Als eenvoudig mens zonder speciale kennis van de natuur vallen mij wel dingen op. Mijn regenton van 250 liter is de laatste jaren in het voorjaar al regelmatig leeg geweest. Opgemaakt aan de planten in de tuin en aan de planten buiten in potten. Natuurlijk ook wel voor andere dingen gebruikt, zoals het schoonspoelen van de groencontainer, maar toch vooral voor water geven. De regenton heeft een overloopslang, maar die is soms maanden niet nodig...

Ook met de spinnen is het anders. Ik heb een groot huis met veel ramen en kozijnen en hoge, grote dakoverstekken. Jarenlang liet ik een bedrijf komen dat eens per jaar milieuvriendelijk (beweerden ze) spoot tegen spinnenoverlast. Het was ook echt nodig, want mijn huis was anders na twee jaar een spookhuis. Inmiddels heb ik het bedrijf afgezegd. Er zijn nog zó weinig spinnen dat één keer per jaar een schoonmaakbeurt door de glazenwasser voldoende is. En spinnen die ik in huis aantref, worden zorgvuldig naar buiten gebracht. Dat deed ik vroeger echt niet! Dat wil gelukkig niet zeggen dat er rond mijn huis geen spinnen te vinden zijn. Ze slagen er nog steeds in om vele draden dwars over het paadje in de voortuin te spinnen.

Het nieuwe jaar

Als u dit leest is het eind december of misschien al 2026. Wellicht is de nieuwjaarsbijeenkomst op 10 januari al achter de rug, maar de algemene ledenvergadering op 21 februari vast nog niet. Voor de details, zie de agenda achterop dit Linnaeusklokje. Hopelijk kunnen we op die laatste dag nieuwe bestuursleden verwelkomen!

Voor de landelijke KNNV is 2026 een jubileumjaar: de organisatie bestaat dan 125 jaar. Dat is absoluut indrukwekkend en een feestje waard. Het thema van het jubileumjaar is *Burgerwetenschap en biodiversiteit*. In alle maanden zijn er activiteiten, die de KNNV organiseert met andere organisaties zoals FLORON, SOVON en RAVON en soms worden ze gekoppeld aan vaste jaarlijkse bijeenkomsten van andere partijen, zoals de landelijke zoogdierdag in maart. Twee bijeenkomsten zijn heel speciaal: de feestelijke opening van het jubileumjaar op 6 februari en de algemene ledendag met feestelijk tintje in september. Het bestuur en landelijk bureau werken nog hard aan de uitwerking van het programma. Informatie hierover volgt nog, ik zou zeggen: hou vooral de KNNV Landelijke Nieuwsbrief in de gaten. Aanmelden hiervoor kan via bureau@knnv.nl.

Linnaeusklokje

Het Linnaeusklokje is een gewaardeerd blad. Het bestaat in twee uitvoeringen: digitaal als pdf en gedrukt op papier. Aan nieuwe leden wordt tegenwoordig gevraagd hoe zij het Linnaeusklokje willen ontvangen. Wanneer zij voor digitaal kiezen, krijgen ze een e-mail wanneer het nieuwe nummer gereed is; de e-mail bevat een link naar onze website waar het blad kan worden gedownload.

Onder de bestaande leden zijn er wellicht ook die het Linnaeusklokje liever op papier zouden krijgen en dat kan gewoon. Stuur daarvoor een mailtje naar klokje@noordwestveluwe.knnv.nl. Er zijn geen extra kosten aan verbonden.

Fijne wintermaanden toegewenst!

Maryke Mak

Einde in zicht?

Het zal toch niet onze bloeiende afdeling Noordwest-Veluwe gaan gebeuren, opheffing? Volkert heeft laten weten dat hij aan zijn laatste jaar als voorzitter bezig is, en gezien zijn lange staat van dienst kunnen wij hem daar geen ongelijk in geven. Het bestuur bestaat verder uit Wilma Heijblom en Liana Minnema als algemene bestuursleden en mijzelf als penningmeester. Wilma is ingesprongen toen de nood heel hoog was en zij wil zich nu terugtrekken. Gelukkig wil Hanneke Schraven (die al zo perfect de PR verzorgt!) haar notuleertaak overnemen. Liana en ik willen met alle plezier nog even doorgaan in onze huidige rollen.

Maar een voorzitter en eigenlijk ook een secretaris zijn onontbeerlijk. Er zijn personen gepolst voor bestuursfuncties, maar niemand heeft toegezegd. Dat zou uiteindelijk kunnen betekenen dat de komende ledenvergadering in maart de laatste is en dat de afdeling wordt opgeheven.

Dat zou toch wel heel jammer zijn! We zijn een actieve afdeling met een ledenaantal dat op zijn minst stabiel is en die financieel gezond is.

De nood is hoog, de urgentie groot, de oproep duidelijk.

Neem gerust contact op met Volkert (0341-424293) om met hem van gedachten te wisselen.

We gaan nog even door

Ondanks deze donkere wolken gaan het bestuur, de ledenadministratie, de coördinatoren van de werkgroepen, de makers van het Linnaeusklokje en de nieuwsbrief en alle andere activiteiten onverdroten door. Er is een nieuwe banner in de maak, er zijn mooie visitekaartjes gekomen, we hebben de nieuwe publieksfolder van de landelijke KNNV gekregen om uit te delen, minicursussen en excursies worden gepland, het jaarverslag wordt geschreven, de nieuwjaarsbijeenkomst geregeld, de fotografieclub organiseert extra avonden en nog veel meer ... Tot maart misschien.

Maryke Mak namens het bestuur

BESTUUR			Netnr: 0341
Voorzitter	Volkert Bakker	voorzitter@noordwestveluwe.knnv.nl	424293
Secretaris	vacant	secretaris@noordwestveluwe.knnv.nl	
postadres		Mastmeen 53, 3844 KE Harderwijk	06 14156580
Penningmeester	Maryke Mak	penningmeester@noordwestveluwe.knnv.nl	06 14156580
Bestuurslid	Liana Minnema	bestuurslidlm@noordwestveluwe.knnv.nl	06 34106796
Bestuurslid	Wilma Heijblom	heijblom11@gmail.com	419711
WEBSITE			
Webmaster en nieuwsbrief	Dineke de Visser	webmaster@noordwestveluwe.knnv.nl	
Nieuwsbrief	Anne-Marie Fondse	jmfondse@gmail.com	557276
REDACTIE			
Redactieadres	Nico de Jong	klokje@noordwestveluwe.knnv.nl	06 84630410
Bezorging	Flory Eibrink	f.eibrink@gmail.com	415931
Activiteitencoördinator	Dick Dooyewaard	dick.dooyewaard@gmail.com	254538
Ledenadministratie	Nico de Jong	leden@noordwestveluwe.knnv.nl	06 84630410

Indien u uw contributie niet per automatische incasso betaalt, wilt u die dan voor 1 maart overmaken?
 Voor zover u zelf een automatische overschrijving hebt geregeld, wilt u die dan bijtijds aanpassen?

Contributie 2026: leden € 38 , huisgenootleden € 19, jongerenleden € 22,75

IBAN: NL37 TRIO 0338 9474 42 t.n.v. KNNV afd. Noordwest-Veluwe

Onze KNNV-afdeling is een ANBI. Een donatie aan onze KNNV is dan ook in principe - binnen bepaalde regels - fiscaal aftrekbaar.

Een opzegging van het lidmaatschap dient tenminste twee maanden voor aanvang van het nieuwe kalenderjaar schriftelijk of per e-mail door het bestuur te zijn ontvangen.

			Netnr: 0341
Fotografiegroep Camera Natura	Wilma Stoof	w.stoof@planet.nl	06 12999887
Werkgroep landschapsbeheer	Arina en Lourens de Wolf	landschapsbeheer@noordwestveluwe.knnv.nl	06 53708766
Paddenwerkgroep	Hans Fondse	jmfondse@gmail.com	557276
	Lynn Knossen	lynnknossen@gmail.com	558391
Plantengroep	vacature	p.pfaff38@gmail.com	06 10358554
Promotie	Hanneke Schraven	pr@noordwestveluwe.knnv.nl	06 44995221
Cursuscoördinator	Peter Pfaff	cursus@noordwestveluwe.knnv.nl	06 10358554
Vlindergroep	Peter Pfaff	p.pfaff38@gmail.com	06 10358554
Vogelgroep	Hans Fondse	jmfondse@gmail.com	557276
Paddenstoelgroep	Dick Dooyewaard	dick.dooyewaard@gmail.com	254538
	Annemarie Kooistra	aekooistravroegop@hotmail.com	557545
Werkgroep natuurgegevens	Lex Groenewold	a.w.groenewold@hetnet.nl	561741
Wandelgroep	Emke van Hemert	wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl	06 44140532

Foto voorpagina

Op het zuidelijk halfrond is het nu hartje zomer en dus in veel landen lekker warm. Veel van onze Ooievaars, *Ciconia ciconia*, hebben het handig bekeken. Ze zijn die kant op gevlogen, geheel zonder gebruik van fossiele brandstoffen. Deze foto is gemaakt door Nico de Jong in het Mahango Nationaal Park in Namibië. Wie hier meer over wil horen en zien, is welkom op 18 maart 2026. Zie verderop in dit blad.

Beleidsraad

door: Volkert Bakker

Liana en ik zijn in november naar de beleidsraad geweest. Dat is een adviesraad, waarin alle afdelingen zijn vertegenwoordigd en die het landelijk bestuur adviseert en 2 maal per jaar bij elkaar komt. Eén keer fysiek en één keer digitaal. Dit keer was de fysieke versie in het Groene Huis in Amersfoort Schotthorst.

Het is altijd weer een feestje om de vertegenwoordigers van de andere afdelingen weer te zien en te spreken. Velen ken ik inmiddels al lange tijd en ben ze hier of in ander verband vaak tegengekomen. Maar goed, daar gaat het hier niet over.

Belangrijk onderwerp was het 125-jarig bestaan van de KNNV. Dat zal groots worden gevierd. Veel voorbereidende werkzaamheden vinden al plaats. Het thema voor dit jubileum is ‘burgerwetenschap en biodiversiteit’. Eén of meer uitzendingen van Vroege Vogels zal/zullen aan dit jubileum worden gewijd.

Een heel ambitieus plan en als het lukt zou dat erg leuk en interessant kunnen worden.

Een tweede punt van het landelijk bestuur is de vraag of iedere afdeling in 2026 één onderzoek wil uitvoeren, zodat ook aan de buitenwacht kan worden getoond hoe fijn het is om lid te zijn van de KNNV. Het uiteindelijke doel dat ze hebben geformuleerd is dat 25 afdelingen over dat onderzoek willen rapporteren. Binnenkort zal aan de afdelingen gevraagd worden zich hiervoor in te zetten.

Europese vlinders steeds meer bedreigd door verlies aan leefgebied en klimaatverandering

door: Roel Pannekoek

Zo luidt de kop boven een item op Nature Today van 13 oktober 2025 n.a.v. een artikel van de Vlinderstichting.

“Europese vlinders worden steeds meer bedreigd door een veelheid aan factoren, waaronder habitatverlies en het opwarmende klimaat. De nieuwe Rode Lijst van Europese vlinders, onlangs gepubliceerd door de Internationale Unie voor Natuurbehoud (IUCN), laat zien dat het aantal met uitsterven bedreigde soorten in Europa in de afgelopen tien jaar is gestegen van 37 naar 65.”

Berichten over de zorgelijke staat van onze vlinders en ook andere insecten zijn ons als natuurliefhebbers niet onbekend en horen we al jaren. Uit diverse onderzoeken blijkt dat in ons land naast habitatverlies de factoren stikstofdepositie en pesticiden als neonicotinoiden een funeste rol spelen in de dramatische achteruitgang van insecten, zowel in soortenomvang als in biomassa.

Verder organiseert de landelijke KNNV zogenaamde inspiratiedagen. Op die dagen kan per onderwerp, planten, vogels, insecten onderling kennis en vaardigheden worden uitgewisseld. Sowieso wil het landelijk bestuur de afdelingen helpen om voldoende geëquipeerd te zijn. Daartoe wil men de KNNV Natuuracademie oprichten. Met die academie beoogt de KNNV een organisatie op te richten waarmee de leden vaardigheden opdoen om natuuronderzoek te kunnen verrichten en natuurbescherming te kunnen ontplooiën. Daartoe worden online cursussen, e-learning, activiteiten, lezingen en workshops georganiseerd.

Tot slot wil ik nog vermelden dat Imke de Jong van Natuurmonumenten een toelichting gaf op het beleid van Natuurmonumenten met betrekking tot het beheer van hun terreinen. Zij begreep ook wel dat de regels die Natuurmonumenten had ingesteld voor het bezoek van hun terreinen voor KNNV afdelingen erg rigoureuus overkwamen. Haar advies was om altijd in gesprek te gaan met de lokale beheereenheden. Die hebben mogelijkheid om af te wijken van de landelijke regels. Vaak kan er dan gezocht worden naar een oplossing waar beide partijen beter van worden. En anders wil Imke zelf ook wel bemiddelen.

Onze huidige woning bewonen we nu drie jaar. De vorige bewoners hadden de borders in de tuin al flink gevuld met bloeiende planten en daar heb ik de afgelopen lentes nog het nodige aan toegevoegd, uiteraard met soorten, gericht op bijen en vlinders. Toch bleven de vlinders de afgelopen twee zomers merendeels weg. Ja, alle gebruikelijke soorten heb ik wel gezien, maar in geringe aantallen. Zelfs een spontaan opgekomen vlinderstruik trok niet de aantallen vlinders die je bij deze struik gewend bent. De voorheen algemene vlinder als de Kleine vos heb ik helemaal niet in onze tuin waargenomen. De witjes bepaalden het beeld van afgelopen zomer.

Gammauil, foto Roel Pannekoek

Al twee zomers bloeit in onze tuin de Echte gamander (*Teucrium chamaedrys*), een dwergheestertje van kalkrijke gronden. De naaste verwant is de Berggamander (*Teucrium montanum*), uiterst zeldzaam en tot 2022 was de enige groeiplaats in ons land op de Bemelerberg. De locatie was bij floristen al 100 jaar bekend. Heftige regenval zorgde ervoor dat de groeiplek met een omvang van een vierkante meter van de helling schoof. Tot 2023 stond 'onze' gamander nog in de voortuin van de hoog bejaarde buurvrouw. Voor- en achtertuin waren decenia geleden aangelegd door de zoon, die biologie heeft gestudeerd. Schoffelen was niet nodig, want het hele kavel was begroeid met wilde planten. Wel probeerde de buurvrouw van 93 nog wekelijks het opschietende gras tussen de bloeiende planten te wieden en stond ze als een knipmes voorover gebogen te plukken. Mij was opgevallen dat een laag heestertje in haar voortuin met een tooi aan lila lipbloemen massaal bevolgen werd door bijen en hommels en meerdere Gammauiltjes. Echte gamander volgens ObsIdentify.

Eind 2023 verhuisde de lieve vrouw naar een verzorgingshuis. We maakten kennis met de nieuwe eigenaren en ze vertelden dat zij bij hun vorige woning een omvangrijke tuin hadden waar ze erg veel tijd aan besteedden. Ze deden ook elk jaar mee aan de Open Tuindagen. Ik had een vermoeden hoe die

tuin eruit zou zien en dat was niet wat overeen kwam met de 'wilde troep' op hun nieuwe plek. De gamander mocht ik dus gerust uitgraven en naar onze tuin verplaatsen.

Zoals verwacht werd er enige tijd later een grote container voor hun woning geplaatst en binnen een halve dag had een mini-shovel alle beplanting van voor- en achtertuin in de container gekieperd, inclusief de vijver met waterplanten. Een jarenlang gekoesterde tuin in een paar uur naar de ratsmodee. De gamander sloeg gelukkig goed aan in onze tuin en vol verwachting keek ik zomer '24 uit naar de Gammauiltjes. Niet één! Wel volop hommels en bijen, maar geen Gammauiltjes. Afgelopen zomer hetzelfde beeld. Op waarneming.nl zie ik dat Michiel de Vries op 7 oktober een rups meldt, Dick Dooyewaard op 2 oktober een imago, idem op 1 september en 16 augustus en Ati Vijge een exemplaar op 24 augustus. Wat een oogst! Nu zal niet iedereen binnen onze KNNV elke vlinder die hij/zij ziet op waarneming.nl plaatsen, maar gezien de schaarse meldingen lijkt het een soort die in een paar jaar tijd dramatisch is achteruit gegaan. Alle landelijke meldingen op de website betreffen één enkel exemplaar Gammauil. Ik denk met weemoed aan de tientallen uiltjes die rond de eeuwwisseling op de phloxen zaten in de boerentuin van mijn ouders. Wijlen Lammert Bonhof zou zeggen: "vrogger".

Welke app herkent de meeste vogelgeluiden?

door: Nico de Jong

Ook voor natuurliefhebbers zijn er steeds meer AI-gereedschappen beschikbaar om soorten op naam te brengen. Zo is ObsIdentify in dit blad al een paar keer voorbijgekomen, een app die soorten herkent vanaf foto's en soms voortreffelijk presteert maar het bij matige foto's soms lelijk laat afweten. Zo heb ik de afgelopen zomer op de Grossglockner in Oostenrijk geprobeerd Alpenmarmotten te fotograferen van heel ver. Wat ObsIdentify teruggaf, was drie soorten met alle een waarschijnlijkheid van minder dan 20%: Zanglijster, Egel en Bruinvis. Kun je nagaan hoe slecht die foto was.

Maar er zijn ook apps die de geluiden van vogels analyseren en vervolgens de soortnaam onthullen. Sommige zijn gratis maar er zijn er ook waarvoor betaald moet worden. De twee bekendste heb ik eens vergeleken wat betreft de prestaties.

Allereerst wat ze daar zelf over zeggen op hun website. Dat staat op de volgende pagina boven het logo.

Voor de beoordeling van beide apps heb ik gebruik gemaakt van de geluiden die Vogelbescherming Nederland op de website heeft staan. Dat betreft 346 soorten vogels met in totaal 771 geluiden.

De proefopzet is heel eenvoudig. Mijn laptop speelde de geluiden af en de apps op mijn smartphone mochten hun beste beentje voor zetten.

Welke vogelsoort herkent vrijwel iedere Nederlander aan het geluid? Dat is natuurlijk de Koekoek *Cuculus canorus*. Deze soort demonstreert meteen dat zo'n app heel anders luistert dan een levend persoon. De soort wordt door beide apps totaal niet herkend. Nu is dat vanzelfsprekend ook niet zo erg want deze soort kunnen we ook zonder telefoon wel foutloos op naam brengen. Maar het zegt wel iets over de werkwijze, die in ieder geval sterk afwijkt van die van het menselijk oor. Er

Hoe kunnen computers vogels leren herkennen aan geluiden? Het BirdNET-onderzoeksproject maakt gebruik van kunstmatige intelligentie en neurale netwerken om computers te trainen in het identificeren van meer dan 3.000 van de meest voorkomende soorten wereldwijd. U kunt een bestand opnemen met behulp van de microfoon van uw Android toestel en zien of BirdNET de waarschijnlijke vogelsoorten die aanwezig zijn in uw opname correct identificeert. Leer de vogels om u heen kennen en help ons om waarnemingen te verzamelen door uw opnames in te dienen.

zijn dan ook veel meer verrassende uitkomsten. Dat de app een Indische gans aanziet (of eigenlijk: aanhoort) voor een Nijlgans, valt misschien niemand kwalijk te nemen, maar als je in de roep van een Europese kanarie een Fitis herkent, zoals beide apps doen, dan wordt het lastig voor gebruik in het veld. Dit blad is niet geschikt om de complete tabel van 771 regels weer te geven maar nu wel eerst een tabel met de samenvattende resultaten.

Deze resultaten vind ik nogal teleurstellend, maar hier moeten wel de nodige kanttekeningen bij gemaakt worden. Computers - en ook smartphones zijn computers - zijn er niet op gebouwd om natuurlijke geluiden in hun volle breedte te registreren en weer te geven. Zij willen juist de verstaanbaarheid van menselijke stemmen verbeteren door heel hoge en heel lage tonen eruit te filteren. In de vogelwereld daarentegen zijn toonhoogten ver buiten het midden juist vaak van levensbelang om elkaar te kunnen opsporen en vervolgens te verjagen of juist aan te lokken. Het zou dus heel goed kunnen zijn dat de apps in de natuur met de geluiden van echte vogels beter presteren, maar die had ik niet allemaal in voorraad. Bovendien heb ik mijn experimenten niet in een geluiddicht laboratorium uitgevoerd. Toen ik zag dat ik een paar keer de

Merlin Bird ID is een gratis app voor het identificeren van vogels, beschikbaar in de App Store van Apple en de Google Play Store. Je kunt vogels identificeren via een foto, een geluidsopname of door een paar vragen te beantwoorden over de waarneming. De app is beschikbaar in het Nederlands en je moet eerst het juiste vogelpakket downloaden, bijvoorbeeld voor Europa.

Bij de onjuiste antwoorden was de Ekster een van de favorieten. Deze werd genoemd bij de roep van de Dodaars, de zang van de Chileense flamingo, de roep van de volwassen Kempshaan, de vluchtroep van de Reuzensterne, een groep Vale gieren bij aas, de zang van de Scharrelaar, zowel mannetje als vrouwtje, en de roep van de Sijs.

	BirdNET	Merlin Bird ID
aantal correcte antwoorden van 771	232	205
percentage correcte antwoorden	30%	27%
antwoorden met verkeerde soort	63	44
geen antwoorden	476	522

vermelding ‘Houtduif’ kreeg in onwaarschijnlijke combinaties, kreeg ik al snel door dat buiten het huis een paar echte Houtduiven mijn experimenten zaten te verstoren.

Verschillen
Soorten die BirdNET herkende en Merlin Bird ID niet:
Bergeend, Smient, Tafeleend, Kuifeend, Eider, Waterhoen, Kluut, Bontbekplevier, Grutto, Oeverloper, Bonte strandloper, Grote stern, Drieteenmeeuw, Zwartkopmeeuw, Grote mantelmeeuw, Noordse stormvogel, Noordse pijlstormvogel, Jan-van-gent, Aalscholver, Lepelaar, Purperreiger, Rode wouw, Slechtvalk, Halsbandparkiet, Oeverwaluw, Taigaboomkruiper, Kramsvogel, Roodborsttapuit, Gele kwikstaart, Engelse kwikstaart, Graspieper en Kleine barsijs

Soorten die Merlin Bird ID herkende en BirdNET niet:

Wilde zwaan, Slobeend, Patrijs, Kwartel, Nachtzwaluw, Zwarte stern, Visarend, Kerkuil, Steenuil, Bosuil, Zwarte specht, Boomvalk, Wielewaal, Boomleeuwerik, Glanskop, Spotvogel, Sprinkhaanzanger en Gekraagde roodstaart

Alle niet-genoemde soorten van de 346 werden dus of door beide of door geen van beide apps herkend.

Samenvattend kunnen we zeggen dat het experiment in vele opzichten te wensen overlaat maar ook dat je bij het gebruik van deze apps, evenals bij alle andere AI-toepassingen, je gezond verstand steeds bij de hand moet houden.

Ook concludeer ik dat de verschillen tussen beide apps niet spectaculair zijn.

Wie de complete resultatentabel in Excel wil ontvangen, kan zich bij de redactie melden.

Verslagen

Plantenexcursie Wisselse Veen

woensdag 18 juni 2025

Op woensdag 18 juni 2025 gingen we met 10 leden van de Plantenwerkgroep naar het Wisselse Veen bij de Tongerense Heide. We werden er rondgeleid door André de Bonte, ecoloog van het Geldersch Landschap en Kasteelen. Hij wilde ons vooral de bijzondere waterhuishouding van het gebied uitleggen. Vanaf de parkeerplaats aan de Boerweg liepen we eerst naar de Verloren beek. Het had geen zin om deze beek te veranderen omdat er altijd zoveel grondwater omhoog bleef komen in het Wisselse Veen en daarom was de beek verloren. Daarna mochten we een landje op met bloeiende Draadgentiaan, een piepklein plantje. Ernaast stonden grote exemplaren Moeraskartelblad. Tot in de vorige eeuw was het veen door de nattigheid niet geschikt te maken voor landbouw. Het laatste oorspronkelijke stuk van het Wisselse Veen dat niet werd ontgonnen was het 'landje van Jonker', dat gered werd door leden van de KNNV afd. Epe-Heerde.

Naast het Wisselse Veen is in de voorlaatste ijstijd een hoge stuwwal gevormd. Daarin zaten ondoorlatende kleilaagjes. Deze werden door de druk van het ijs schuin omhoog gedrukt. Deze kleischotten houden het grondwater dat van de stuwwal naar de randen omlaag stroomt tegen. Door de druk van het hogere water in de stuwwal moet het tegen de kleischotten omhoog en treedt het uit in een moerassig stuk. Het water wordt naar het oosten afgevoerd. Het Wisselse Veen is een doorstroomveen en altijd nat.

In 1995 en 2012 zijn er stukken landbouwgrond afgegraven en hersteld. Er groeien weer meerdere soorten Veenmos, ook het zeldzame Moerasveenmos, die dikke lagen vormen en uiteindelijk weer laagveen. Dat maakt het wel weer heel moeilijk om opslag van boompjes te maaien. André de Bonte liet ons zien waar een kleischot aan de oppervlakte komt: dan is er een heel plotselinge overgang van een nat moeras naar een droog gedeelte achter een kleischot. Hij legde uit dat er zo op kleine schaal steeds verschillen zijn voor planten die grondwater willen, zoals Blauwe zegge en Spaanse ruiter, en soorten die regenwater nodig hebben zoals Veenpluis. Wateraardbei en Waterdriblad duiden op trilveen. Verderop stond Kleine zonnedauw in bloei. Ook de Galigaan bloeide, die groeit in een wat kalkrijker moeras. We zagen ook een rand mooie Koningsvarens en veel Paddenrus.

Het Landschap heeft plannen om het veen verder te herstellen. Vroeger is er een weg aangelegd die droog moest blijven en dus opgehoogd was en die moet afgegraven worden. Normaal mag je het Wisselse Veen niet in, maar je kunt het goed bekijken vanaf de wegen eromheen en een beetje 'verreijkerbotaniseren'.

Zoeken naar Sleedoornpage en andere insecten

zaterdag 9 augustus 2025

De zon schijnt uitbundig. Een zacht briesje brengt lichte verkoeling. De temperatuur is hoog. Rond de klok van 12 uur is het al 25°C. Ideaal weer voor de insectenwerkgroepen van de KNNV afdelingen Epe/Heerde en noordwest Veluwe om samen rond te struinen in het prachtige Veteranenbos aan de Hoenderloseweg bij Schaarsbergen. In dit gebied vallen natuur en cultuur op indrukwekkende wijze samen.

Cultuur

Militairen leefden en werkten wereldwijd onder barre oorlogsomstandigheden in Nederlands-Indië, Korea, Nieuw-Guinea, Libanon, Cambodja, Joegoslavië, Afghanistan, Irak, Turkije, Mali en Jordanië. Tijdens deze vredes-, vrijheids- en veiligheidsmissies stelden ze hun leven bloot aan grote gevaren en risico's. Na het verschijnen van een veteranennota in 1990 ontstond een paar jaar later het idee om Veteranenlandgoed Vrijland in te richten als maatschappelijke erkenning en eerbetoon aan alle Nederlandse veteranen. Het Ministerie van Defensie en de gemeente Arnhem stelden een ongeveer 70-75 hectare groot terrein, dat voorheen gebruikt werd als landbouwterrein, voor onbepaalde tijd beschikbaar aan de Stichting Veteranen Landgoed Vrijland.

De organisatie zorgt met vrijwilligers voor het landgoed. Zij organiseert herdenkingsbijeenkomsten op het Plein van de Grondwet en de Krijgsmacht en in een intiem bebost gebiedje met een waardige rustplaats en uitstrooiveld voor as van veteranen, andere (oud-)militairen en hun relaties.

Eén van de twee voormalige munitiebunkers op het Veteranenlandgoed Vrijland dient tegenwoordig als slaapplek voor zeldzame vleermuizen. Deze bunkers zijn net als een nabijgelegen blusvijver en een hele diepe omheinde kuil met zéér geaccidenteerd en dichtbegroeide hellingen, niet toegankelijk voor publiek.

Het Justeerplateau, Calibratieplatform of Kompaskalibratieplatform (wat een woorden) stamt uit dezelfde tijd als vliegveld Deelen maar ligt er nu verlaten bij. Zaden van planten waaien met alle winden mee en vinden nieuwe standplaatsen tussen de stenen van de ronde Kalibratieschijf.

Natuur

Natuur en cultuur vormen een sterke samenhang en eenheid. Her en der staan bankjes voor rust- of lunchpauze. Het zandgrondterrein bezit naast dichte bosschages veel open plekken met kruidachtige begroeiing. Sinusmaaien werpt na verloop van jaren zijn vruchten af. Insecten zijn overal te vinden. Vlin- ders, vliegen, kevers en wantsen voelen zich helemaal thuis. Wij zijn bij hen op bezoek en respecteren hun woon- en leef- gebied. Afval nemen we mee naar huis. Slechts voetsporen laten we achter.

Zeldzame sleedoornpages (*Thecla betulae*) vliegen tijdens onze excursie uitbundig en in zéér groten getale rond. Wat een feest. 's Winters gaan we vaak warm gekleed in de kou van Epe en Apeldoorn op zoek naar de eitjes. Nu lopen we in korte broeken te genieten van de fraai getekende en gekleurde ima- go's. Sleedoornpages stellen hoge eisen aan hun leefomgeving. Vrouw- tjes leggen hun eitjes het liefst op jonge uitlopers van Sleedoorns (*Prunus spinosa*) en bij voorkeur in de oksels van tak- ken. Rupsen eten in het voorjaar na de bloei meteen graag jonge, verse blaadjes. Als we om ons heen kijken is er in dit ge- bied geen gebrek aan oude en jonge 'naaktbloeiers' vol met grote blauwe bessen. Deze bessen bevatten veel looistoffen. Daarom dragen ze in de volksmond als bijnaam 'trekkebek- ken'. In Groot-Brittannië, Ierland en delen van Europa is het oogsten en verwerken van sleedoornbessen een plattelandstra- ditie. Van de eetbare vruchten worden uiteenlopende produc- ten gemaakt: sleedoornwijn, gin, jam of geleï, siroop, ketchup, chutney of sleedoornazijn. Keuze genoeg. Meer leuke weetjes over de sleedoorn zijn te vinden op <https://wildeschool.nl/plan- ten/superkruid-sleedoornbessen/>.

Opeens staan we oog in oog met een kommavlinder (*Hesperia comma*) uit de dikkopjesfamilie. Een zeldzame standvlinder die in één generatie van midden juli tot eind augustus vliegt. We zijn echte bofkonten met deze vlinder van droge schraalgras- landen die ook altijd op het voormalige Vliegveld Soesterberg op Speerdistels, Struikhei, kruiskruid en Buddleja's te vinden is. Aan het eind van de excursie staat de vlinderteller op 14 dag- en 13 nachtvlindersoorten.

De 17 wantsen zijn baas boven baas wat aantallen betreft. On- danks het feit dat ze zich het liefst meteen verstoppen en snel

wegkruipen zodra wij bewegen, laten ze zich volop bewonde- ren. Zo nu en dan spelen we, net als bij spechten, een heus ka- t-en-muis-spel. Bosbes-, Brem- en Knoopkruidschildwantsen (*Rubiconia intermedia*, *Piezodorus lituratus*, *Carpocoris purpureipennis*) dwingen ons op de knieën om foto's te kunnen maken, geen enkel probleem, ook niet voor onze nestor Henk. Dat hebben we graag voor Luzernesierblind-, Kool- en Boom- sikkeldwantsen (*Adelphocoris lineolatus*, *Eurydema oleracea*, *Himace- rus apterus*) over. Volgens waarneming.nl variëren de soorten van algemeen tot zeldzaam en zeer zeldzaam. Door de kli- maatopwarming van de aarde zijn deze kwalificaties slechts van tijdelijke aard. Over tien jaar is de status van zeldzame soorten waarschijnlijk al gewijzigd in algemeen en krijgen we weer nieuwe zeer zeldzame soorten vanuit het warme zuiden erbij.

We gunnen onszelf amper de tijd om alle indrukken te ver- werken of een vreemd uitzien maar fraai gevormd uitsteek- sel op een takje van een zomereik trekt onze volle aandacht. Wat is dat? Een vrucht? Gal? We nemen foto's om thuis de soort op naam te kunnen brengen. Het blijkt om een gal van een gesteelde knopgalwesp (*Andricus callidoma*) te gaan. Deze komt voor op Zomer-, Winter en Donzige eik. Nooit eerder ge- zien. De naam geeft meteen al enige duidelijkheid. De gal met enkele galkamer staat op een dunne steel. Heeft variabele kleuren van geelachtig groen tot bruin en alles wat er tussen in zit. Is licht- en kortbehaard, en geribbd. Grosscurts gallen- boek 'moet' ik de komende winter toch weer wat vaker ter hand nemen om afbeeldingen, afkortingen, Nederlandse na- men- en begrippenlijsten, teksten, registers en indeling scher- per op het netvlies te hebben. Er zijn nog zoveel gallen van wespen, muggen en mijten te ontdekken.

Iets verderop trekken Ringpootroofvliegen (*Tolmerus cingulatus*) in copula zich niets van onze belangstelling aan en gaan onge- stoord hun gang. Wij slenteren en struinen rustig door. Deze dag met 115 verschillende soorten insecten bewijst nog maar weer eens wat Henk van Woerden in een mail schrijft: 'Meer deelnemers leidt doorgaans tot meer waarnemingen.' Hilde Ham (KNNV Epe/Heerde) heeft dit artikel geschreven. Met haar instemming mochten wij het ook plaatsen in ons Klokje.

Voor nadere informatie over het Veteranenbos:

<http://www.dickveerman.nl/geen-categorie/vrijland-en-het-veteranenbos/>

<https://veteranenlandgoedvrijland.nl/geschiedenis-van-het-gebied/>

Informatiecentrum Duursche Waarden, foto Hans Fondse

De schoorsteen van de steenfabriek, foto Hans Fondse

Excursie Duursche Waarden & Fortmond

zaterdag 23 augustus 2025

De Duursche Waarden bestaat uit geulen, oeverwallen en bosjes in de uiterwaarden van de IJssel bij Olst. Lang werd er rivierklei gewonnen dat voor de productie van baksteen werd gebruikt. De steenfabriek bij Fortmond heeft gefunctioneerd van 1920 tot 1976. De fabriek is tegenwoordig in het natuurgebied opgenomen en de hoge schoorsteen wordt zorgvuldig onderhouden omdat er ruimte voor een nest van Slechtvalken (met uitvliegopening) is gemaakt. We parkeerden om tien uur bij het informatiecentrum van de Duursche Waarden bij Den Nul. We liepen een wandeling, de zogenaamde 'Trage Tocht' over brugjes en dijkjes. Wat mij het eerst opviel, was het grote aantal (honderden) schelpen van Zwanenmossels die op de oevers van de Lange Kolk lagen, waarschijnlijk door meeuwen opgepikt uit de door de lage waterstand drooggevalen oevers. We stonden ook stil bij allerlei struiken met grote aantallen bessen. Op een plas dichtbij een uitzichtthut zagen we twee IJsvogels die steeds in dezelfde omgeving bleven rondvliegen. Daarna liepen we via de Barloseweg naar de rivierdijk van de IJssel. Langs de dijk een bijzonder plantenrijk gebied. Her en der onder andere bloeiende Kruisdistel en Wilde cichorei. Plotseling zagen we een hoogvliegende Zeearend, die de aanwezige Zilvermeeuwen aanleiding gaf om alarmketen te slaken. Toen we dichtbij de steenfabriek waren, hoorden we bedelende kreten van een jonge Slechtvalk vanuit de hoge schoorsteen.

Nadat we het dichtbij de fabriek staande uitzichttorentje hadden beklommen, konden we de opening in de schoorsteen met het bijna volgroeide Slechtvalkenjong met de kijker goed zien. Waarschijnlijk omdat een van de ouders hoog rondvloog, maakte het jong bedelende geluiden en vloog plotseling ook vanuit de schoorsteen weg. Mede dankzij het mooie weer een geslaagde excursie.
Hans Fondse

Avondexcursie Harderbroek

vrijdag 5 september 2025

Een prachtige avond voor een excursie naar het gebied 'Harderbroek', een natuurgebied in de polder, grenzend aan het Wolderwijd bij Harderwijk. Zoek je het op bij Natuurmonumenten, dan wordt het aangemerkt als een 'belangrijk leefgebied voor zeldzame vogels als de Roerdomp, zilverreiger, Lepelaar en Baardmannetje'. Benieuwd.... Op de parkeerplaats, waar we verzamelen, blijken we met een groepje van zeven mensen te zijn. De zon geeft het landschap een gouden septembergloed en genietend van de mooie avond wandelen we naar de vogelhut bij het water. Het pad slingert door een afwisselende omgeving met bomen, struiken en rietvelden. Aangekomen bij de vogelkijkhut moeten we eerst wat wennen aan de schittering van de lage zon op het water, die het ons moeilijk maakt de watervogels te herkennen. Gelukkig is er een telescoop mee, die helpt om een wat scherper beeld van de vogels te krijgen en ze te herkennen. We onderscheiden o.a. een

Foto Hanneke Schraven

pleviertje en een groep Wintertalingen. En ineens vliegen er drie Wulpen over, terwijl aan de overkant van de plas een Ree rustig haar avondmaaltijd bij elkaar zoekt. De variatie en hoeveelheid vogels mag dan wat tegenvallen, de schoonheid, de atmosfeer en de rust van de plek maken veel goed. Een prachtige avond op een bijzondere plek. Als we deels via een andere route teruglopen naar de parkeerplaats, komen we langs nog een bijzonderheid: een hut van stro. Het blijkt een kunstwerk van de in 2011 overleden Noordwijkse kunstenaar Krijn Giezen te zijn. Giezen's werk is volgens Wikipedia gebaseerd op thema's als duurzaamheid e.a. Objecten en werken in de openbare ruimte stelde hij samen uit ter plaatse gevonden materialen. Het was een fijne wandeling door een afwisselend gebied waar op een ander moment mogelijk een grotere verscheidenheid aan (water-)vogels te zien zal zijn.

Foto Hanneke Schraven

Gemaal Hertog Reynout, foto Hans Fondse

Fietsexcursie Nekkeveld

zaterdag 11 oktober 2025

We begonnen deze excursie met zes deelnemers om tien uur bij de parkeerplaats Arlersteeg/Zeedijk in de buurt van het Putter stoomgemaal. Vandaar fietsten we over de Zeedijk met zicht op het Randmeer, waarop zeer veel watervogels waren. We hoorden boven alles het fluitende geluid van groepen Smienten en zagen veel Krakeenden, Slobeenden, Pijlstaarten, Grote zaagbekken en Wilde eenden. Door het sombere weer helaas allemaal wat kleurloos. De eerste (koffie)pauze brachten we door bij de oprit naar het stoomgemaal Hertog Reynout. We vervolgden de fietstocht over de Zeedijk tot bij het buurtschap Nekkeveld, waar we de Nekkeveld(weg) terug namen. Op de weilanden en in de lucht zagen we grote groepen Goudplevieren met wat Kieviten. Het Nekkeveld is voorzien van sloten en brede watergangen waar altijd veel watervogels te zien zijn. Op de weilanden ganzen en hier en daar een Buizerd op een paal. We fietsten terug via de Arkerweg en de Zeedijk. Tegen één uur waren we weer bij het vertrekpunt.

Hans Fondse

Een watergang in Nekkeveld, foto Hans Fondse

Dennenvoetzwam, foto Annemarie Kooistra

Paddenstoelenexcursie te Drie

dinsdag 4 november 2025

Elf personen bezochten deze excursie die met een buitje regen begon. Daar trokken wij ons niets van aan en al snel werd de eerste soort gevonden. Halverwege de wandeling werden we verrast door een hagelbui, maar ook die ging weer over. Aan het einde van de excursie was het droog.

Paddenstoelenexcursie naar Ronde Huis in Nunspeet

zaterdag 1 november 2025

Voordat de excursie begon was het al herfstachtig weer; het regende. De 13 aanwezigen trokken zich daar niets van aan en trokken het bos in. Al spoedig werd het weer droog. We kwamen in verschillende biotopen met verschillende soorten. Enkele van die soorten waren: Gewone vuurzwammetjes, Gekraagde aardsterren, Pijpenstrootjemoederkoren, Draadknotszwammen, een Dennenvoetzwam en een Witte kluifzwam, een Narcisamaniet en een Narcisridderzwam. Gelukkig kwam de zon ook nog tevoorschijn en zag alles er nog vrolijker uit. Ook deze excursie was geslaagd. Annemarie Kooistra

Valse teervlekkenzwam, foto Annemarie Kooistra

We zagen een groep Reuzenzwammen die rondom een beuk waren gegroeid, ook in het weiland erachter, jammer voor de boom.

We zagen verschillende soorten, o.a. een Vliegenzwam, een Beukenweerschijnzwam, Valse teervlekkenzwammen en een aantal Trechtercantharellen. Kortom, een geslaagde excursie Annemarie Kooistra

Vogelexcursie Oostvaardersplassen

zaterdag 22 november 2025

We vertrokken om negen uur richting Almere om precies tien uur te arriveren bij het Natuurbelevingscentrum De Oostvaarders. Vanuit dit centrum zijn honderden eenden en ganzen op de plassen van de Broeklanden te zien. We zagen Smienten, Bergeenden, Krakeenden, Wilde eenden, Slobeenden, Tafeleenden en Wintertalingen. Vanaf de (open) bovenste verdieping, het zogenaamde Kraaiennest, is een groot deel van de Oostvaardersplassen te overzien. We zetten de excursie voort door over het fietspad te lopen naar de Jan van de Boschheuvel. Onderweg hoorden we af en toe het geluid van een Cetti's zanger en het rauwe geluid van een Waterral. Ook zagen we door de struiken heen een snel roofvogeltje vliegen, was dit nu een (kleine) Sperwer of een Smelleken? Vanaf de heuvel

Overzicht over de Oostvaardersplassen vanuit het Kraaiennest, foto Hans Fondse

Zicht vanuit de Jan van de Boschheuvel, foto Hans Fondse

zagen we ook hier honderden eenden. Af en toe vloog een Zearend over de plas om tussen de opvliegende eenden misschien een verzwakt exemplaar te zien dat gevangen kon worden. Hoewel de vogelgriep weer heerst hebben wij

Kijken vanuit de vogelhut Zilverreiger, foto Hans Fondse

daarvan tussen de honderden vogels niets waargenomen. Teruggelopen naar het restaurant bij het Natuurcentrum hebben we bedacht de kijkhutten langs de Oostvaardersdijk per auto te bezoeken. Het werden achtereenvolgens

de kijkpunten Kuifeend, Nonnetje en Zilverreiger. Vanwege de koude en harde oostenwind waren alle eenden aan de westkant van de dijk op het Markermeer gaan zitten. Ook hier honderden eenden van allerlei soorten. Bij de Zilverreiger konden we uit de wind door openingen over de Hoekplas kijken. Hier zagen we drie Zearenden dicht bij elkaar op de kust zitten. Af en toe vloog een Zearend een rondje over de groep eenden en ganzen die daardoor in paniek opvlogen. Dit om te kijken of er mogelijk verzwakte vogels tussen zaten. Na een paar keer opgeschrikt te zijn vertrokken de eenden en ook de Zearenden. Tenslotte bezochten we nog de Kleine en de Grote Praambult, waar we een paar vossen zagen rondsluipen. Door het bezoek aan het Natuurbelevingscentrum en het jachtgedrag van Zearenden eindigden we om half drie deze succesvolle (winter)excursie.

Hans Fondse

Vossen

door: Peter Pfaff

7.30 uur Ik nader voor de wind de vossenburcht die ik vanmorgen vroeg tijdens een fietstocht door toeval heb ontdekt. Midden op het fietspad zat niets vermoedend een jonge vos voor zich uit te kijken en pas toen ik te dicht naderde, slenterde hij de bosrand in. Door hem te volgen ontdekte ik zijn verblijfplaats. Nu ik daar aankwam, ontdekte ik pas de dikke Beuk die goed te beklimmen bleek en waaruit ik een goed zicht op de burcht zou hebben.

8.00 uur De vogels zingen nog volop, in de fijnspar naast mijn Beuk zingt een Vink onophoudend zijn lied. Konijnen zitten voor hun hol en zowaar zingt er wat verderop nog een Winterkoning die de winter ook blijkt te hebben overleefd.

8.30 uur Mijn zitplaats blijkt op de lange duur toch niet al te comfortabel. De tak waarop ik zit, helt schuin af naar de boomstam, zodat ik de neiging heb steeds naar beneden af te zakken en ik me geregeld weer wat op moet krikken. De dode tak, waartegen ik leun, kreunt vervaarlijk en een harde knoest prikt scherp in mijn rug.

9.00 uur Een rode schim nadert in de verte. Een vos? nee, toch niet, een reegeit komt in mijn richting gelopen. Door het dikke bladerdek val ik niet op en door de hoogte waarop ik zit, ben ik blijkbaar ook niet te ruiken. Nietsvermoedend loopt de reegeit tot vlak onder mijn boom. Plotseling staat ze stil, nog geen 8 meter van mij vandaan, zou ze me toch ruiken? Rustig loopt ze uiteindelijk door en verdwijnt in de bosrand.

9.30 uur De vogelzang wordt geleidelijk minder. Mijn buur-

man - de Vink - zingt niet meer. Alleen wat lijsters en in de verte een Roodborst laten van zich horen. Het enige hinderlijke geluid is het verkeer op de weg, maar ook dit wordt minder. Ik moet me zo min mogelijk bewegen, anders kraken de takken en ieder extra geluid is te veel voor vossen. Maar ja, mijn voeten slapen en wat moet je dan?

10.00 uur Ik ben het wachten moe. En net als er in de verte een Bosuil roept en ik de boom wil verlaten, verschijnt er een Vos voor de ingang van het hol. Stil kijkt ze in het rond en neemt met haar neus de bosgeuren op, geen mensenlucht, ze ruikt me niet. Ze loopt nu iets verder weg, vrijwel direct gevolgd door drie jonge vosjes. Op deze mooie zomeravond beginnen ze op nog geen 15 meter van mij verwijderd te spelen, ze rollen en buitelen over elkaar heen.

Foto Peter Pfaff

10.30 uur De vossen struinen nog steeds rond mijn boom. Inmiddels zijn er nog twee jonge vosjes bijgekomen en het gezin wordt pas echt compleet als er een andere volwassen vos met een konijn in de bek aan komt lopen. Een van de jonge vossen neemt dit over en verdwijnt er snel mee in de bosrand. Een van de vossen begint te blaffen, ver weg klinkt een antwoord. Een andere vos blaft terug.

11.00 uur Het is nu goed donker geworden, ik kon de boom niet eerder verlaten omdat ik de vossen niet wilde verstoren. Nu echter is alles rustig. Slechts twee vossen lopen op zo'n 200 meter afstand in een weiland te 'muizen', waarschijnlijk het moertje met een duidelijk kleiner jong. Zo zacht mogelijk laat ik me van twee meter hoogte uit de boom vallen en verdwijnt zo stil mogelijk in het bos. Een Bosuil roept nog eenmaal ten afscheid.

Broddelboleten en trulzwammen

door: Maryke Mak

Op een donderdagavond halverwege oktober was ik aanwezig bij de minicursus Paddenstoelen, gegeven door Volkert Bakker en Annemarie Kooistra. Volkert verzorgde de introductie met basiskennis over (soorten) paddenstoelen en Annemarie liet ons na de pauze genieten van haar fabelachtige kennis en prachtige foto's. Nu zijn paddenstoelen notoir lastig.... Ik ken inmiddels veel namen en ik heb ook honderden paddenstoelen waargenomen en vastgelegd in Obsidentify (voor de insiders: alle 5 sterren behaald), maar in het veld sta ik toch altijd weer vertwijfeld te kijken welke paddenstoel dit nu weer is. Ze hebben ook zo veel verschijningsvormen, zelfs binnen hun korte levensduur! Maar voorbijlopen kan ik ze niet.

Thuisgekomen vertelde ik dat ik beslist weer wijzer geworden was, maar dat ik nog wel wat leeswerk wilde doen voorafgaand aan de wandeling in het veld de volgende zaterdagmiddag.

En nu kom ik bij het eigenlijke doel van dit stukje. Ik kreeg de tip het boekje *Broddelboleten en trulzwammen. Paddenstoelen in de Bommolverhalen* ter hand te nemen. Niet geheel toevallig was dit boekje in huis aanwezig en ik heb er geen spijt van gehad. Het zou mij niet verbazen als er onder KNNV-leden ook liefhebbers van de Bommolverhalen zijn.

De schrijvers van *Broddelboleten en trulzwammen* zijn Klaas Driebergen en Machiel E. Noordeloos. Klaas Driebergen is Neerlandicus en een groot Toonderkenner en publicist, en bovendien een heel aardige vent. Zijn oom Machiel Noordeloos is een internationaal bekende mycoloog en daardoor voor sommige KNNV-ers waarschijnlijk geen onbekende. Er zijn zelfs twee satijnzwammen naar hem genoemd: *Entoloma noordeloosii*, een Bossatijnzwam die wijd verspreid in Europa voorkomt en *Entoloma machielii* die groeit in de Braziliaanse regenwouden (pagina 149).

Het boek combineert wetenswaardigheden over paddenstoelen in Bommolverhalen met bijpassende, gedegen mycologische informatie en alles op een hele plezierige manier opgeschreven. Ik citeer voor het gemak het stofomslag: 'In de verhalen van Marten Toonder over Olivier B. Bommel en Tom Poes komen veel paddenstoelen voor. Je ziet ze vaak als sfeermakers in de prachtige natuurtekeningen. In het bijzonder als het herfst is. Ook zijn schimmels zoals 'Draadhippel' dikwijls aanwezig in scènes waarin de natuur 'naar de verturving gaat.' Er zijn zelfs verhalen waarin paddenstoelen een hoofdrol spelen. Bijvoorbeeld magische paddenstoelen, als er tovenarij in het spel is: hoed je maar als Hocus Pas aan de gang gaat met een splijtzwam, of trulzwammen laat groeien. In het verhaal *De weetmuts* lijkt Toonder vooruit 'te grijpen op zeer recente ontdekkingen ten aanzien van de communicatie die er plaatsvindt in ondergrondse schimmelnetwerken.'

Noordeloos haakt aan bij de tekst van Klaas Driebergen over de paddenstoelen zoals die in de verhalen voorkomen (uiterlijk, locatie, gebruik, bijzondere eigenschappen) en schrijft zo over de zwamvlok, bospaddenstoelen, korstmossen, elfenbankjes, stuifzwammen, morieljes, naamgeving van paddenstoelen en nog veel meer. Zijn pagina's hebben een afwijkende bladkleur.

Het boek is mooi vormgegeven en rijk geïllustreerd met foto's, tekeningen en stukjes van de Bommelstrips. Kortom: voor liefhebbers van Olivier B. Bommel-verhalen is dit een mooi boek, maar ook voor geïnteresseerden in paddenstoelen is het de moeite waard.

K. Driebergen en M.E. Noordeloos. *Broddelboleten en trulzwammen. Paddenstoelen in de Bommolverhalen*. Uitgeverij Klaas Driebergen, 2023. 160 blz., € 14,99. Bestellen via klaasdriebergen.nl.

Werkgroepen

Uitdunnen bos bij Natuurmonumenten, foto Gré de Veer

Werkgroep Landschapsbeheer

zaterdag 3 januari 2026

Vertrektijd carpool Ermelo: 8.45 uur

9.00 uur Kerkelijk Centrum Ermelo

Verwachte eindtijd: 12.00 uur

Van september tot maart werken we eens in de 3 weken ergens in het landschap.

Werkzaamheden zijn b.v.

wilgenknotten, dennen en berkjes verwijderen op de hei of assisteren in de natuurtuin.

Voor gereedschap wordt gezorgd. Zorg zelf voor goede kleding en schoeisel.

We beginnen om 9.00 uur op de via WhatsApp aangegeven locatie en stoppen om 12.00 u.

Halverwege hebben we pauze met eigen koffie of thee en vaak een traktatie van de opdrachtgever.

Vaak zijn we in de buurt van Putten, Ermelo of Harderwijk bezig.

Opgeven kan via mailadres:

landschapsbeheer@noordwestveluwe.knnv.nl

Informatie: Dick Dooyewaard, dick.dooyewaard@gmail.com, 0341-254538.

Aanmelden via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Beekhuizerzand, foto Martin van Hemert

Nieuwjaarswandeling

zaterdag 10 januari 2026

12:00 uur Parkeerplaats Sonnevand, in Google Maps: <https://maps.app.goo.gl/vFJbcMUfjXjSFZic8>

Deze Nieuwjaarswandeling is ongeveer 10 km. We vertrekken vanuit het historische park Sonnevand en wandelen langs hoeve Beekhuizen. We vergeten natuurlijk niet het Beekhuizerzand. Onderweg hebben we geen horeca; neem dus zelf eten en drinken mee. De nieuwjaarsreceptie sluit aan op deze wandeling. Aanmelden via de website.

Informatie: Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532.

Aanmelden via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Nieuwjaarsbijeenkomst

zaterdag, 10 januari 2026

15:00 uur De Vleugel, Ermelo, Oude Nijkerkerweg 4

Verwachte eindtijd: 17:00 uur

Om het nieuwe jaar goed te starten organiseert de KNNV een Nieuwjaarsbijeenkomst.

We beginnen om 15.00 uur tot 17.00 uur. Koffie, thee en iets lekkers staat voor u klaar en daarna een glaasje om te toosten en vooral onze goede voornemens uit te wisselen.

U kunt van tevoren deelnemen aan de nieuwjaarswandeling die wordt georganiseerd door Emke en Martin. Daarna komen we naar de bijeenkomst. Noodzakelijk is dat u zich opgeeft voor nieuwjaarsbijeenkomst! Dat kunt u uiterlijk 6 januari 2026 doen op onderstaand emailadres van Peter Pfaff. Het zal duidelijk zijn dat het bestuur uw aanwezigheid op prijs stelt. Het uitwisselen van ervaringen en goede

ideeën is van essentieel belang voor een organisatie als de KNNV. Daarnaast is het gewoon gezellig elkaar weer te ontmoeten.

Mocht u niet beschikken over vervoer, laat het dan even weten.

Graag komen we in contact met enthousiaste leden die ons stokje willen overnemen, zodat er ook in 2027 weer een Nieuwjaarsbijeenkomst geregeld kan worden.

U bent van harte uitgenodigd

Informatie: Peter Pfaff, p.pfaff38@gmail.com, 06-10358554

Zoekactie Sleedoornpage-eitjes in Nunspeet

donderdag 22 januari 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 9:15 uur, Ermelo: 9:00 uur

Verwachte eindtijd: 12:00 uur

Traditiegetrouw gaan we ook dit jaar weer op zoek naar die piepkleine eitjes van de Sleedoornpage. We starten omstreeks 9.30 uur aan

Kienschulpenweg te Nunspeet bij de rotonde van de Harderwijkerweg. We krijgen hierbij ondersteuning van Menno Venema van de Vlinderstichting.

We zullen op verschillende locaties in Nunspeet gaan zoeken. De eitjes zijn te vinden in de okseltakken van, de naam zegt het al, Sleedoorns. Hoewel piepklein, vallen ze toch wel op als een wit speldenknopje tegen de donkere achtergrond van de takken. Neem vooral een loepje mee om de prachtige ronde ingekerfde vorm duidelijk waar te nemen.

Vanaf 12.00 uur is er gelegenheid om bij Betty Dekker thuis weer op te warmen met een kop soep aan de Zuiderzeestraatweg in Hierden.

Bij slechte weersomstandigheden, zoals langdurige regen, ijzel of sneeuw, wordt de zoekactie een week uitgesteld naar donderdag 29 januari.

Informatie: Betty Dekker,

ecdekker@solcon.nl, 06-23464084

Aanmelden uiterlijk 19 januari 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Excursies en avonden

Werkgroep Landschapsbeheer

zaterdag 24 januari 2026

Zie hiervoor bij 3 januari 2026

Bijeenkomst fotografiewerkgroep Camera Natura

dinsdag, 27 januari 2026

19:30 uur De Vleugel, Oude

Nijkerkerweg 4 in Ermelo

Verwachte eindtijd: 21:30 uur

Naast de foto's van de vorige excursie, hebben we ook de Belichtingsdriehoek op het programma. Daarna in groepjes (met vergelijkbare camera) de theorie uitproberen.

Met elkaar bespreken we de excursie voor zaterdagochtend 31 januari 2026.

Informatie: Wilma Stoof, w.
stoof@planet.nl, 06-12999887.

Aanmelden is niet nodig.

Wandelen met oog voor de natuur: Oud Groevenbeek 10km

woensdag 11 februari 2026

9.00 uur P Champignonlaan in het Indianenbos, Google Maps <https://maps.app.goo.gl/8zugVXoonSfSepTp6>

Oud Groevenbeek in Ermelo is een rijksmonument, gebouwd in de Jugendstil. De sprengkop van de Volenbeek, de oude grafheuvels en de Groevenbeekse Heide maken het tot een bijzonder gebied. We drinken thee/koffie bij het Theehuis Oud Groevenbeek.

Informatie: Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532.

Aanmelden via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Lezing 'Schepping' door Eef Arnolds

woensdag 11 februari 2026

De Kiekmure 20.00 uur, in samenwerking met de Vogelbeschermingswachter Bioloog Eef Arnolds heeft in Drenthe een privé terrein ontwikkeld tot natuurgebied met grasland, moeras, open water en bos. Hij volgt hier al vijftig jaar de ontwikkeling van de plantengroei en de vogelstand. Wij zien zijn ervaringen dan ook met belangstelling tegemoet. Lees hierover op de website schepping.org.

Werkgroep Landschapsbeheer

zaterdag 14 februari 2026

Zie hiervoor bij 3 januari 2026

Vogelexcursie Vreugderijker waard bij Zwolle

zaterdag 14 februari 2026

Vertrek: Ermelo 9.00 uur, Harderwijk 9.15 uur

Dit wordt een hele-dag-excursie.

Wandelen met oog voor de natuur: Oud Groevenbeek 4km

woensdag 18 februari 2026

9.30 uur P Putterweg en Watervalweg, Google Maps <https://maps.app.goo.gl/uDaUD2GjaJxVeTRq9>

Op Oud Groevenbeek vinden we een netwerk van paden langs het landhuis, de Volenbeek, de sprengkop, de grafheuvels en heide.

Deze wandeling is geschikt voor korter afstand-wandelaars en voor wandelaars met hulpmiddelen, zoals wandelstokken en rollators. De afstand is ongeveer 4 km en kan aangepast worden. We drinken koffie bij het Theehuis Oud Groevenbeek.

Informatie: Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532.

Aanmelden via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Algemene ledenvergadering

zaterdag 21 februari 2026

10:30 uur Kerkelijk centrum De Regenboog in Harderwijk Drielanden. Verwachte eindtijd: 15:30 uur

Op de ledenvergadering bespreken we altijd met elkaar hoe het in 2025 is gegaan met alle activiteiten, hoe we er financieel voorstaan en natuurlijk welke plannen er weer zijn voor 2026! Zoals gebruikelijk starten we weer om 10.30 uur (inloop 10.00 uur), is er een heerlijke lunch en maken we 's middags een wandeling in de buurt met tot slot nog een hapje en drankje. We eindigen rond 15.30 uur. Al met al een leuk programma (denken wij) van 4 onderdelen die je natuurlijk allemaal ook los van elkaar kunt bijwonen. De stukken sturen we jullie een week of drie te voren per mail toe. Als je geen

mail van ons ontvangt, maar toch graag de stukken wilt inzien, geef dan even een seintje, bijv. naar ons postadres: Mastmeen 53, 3844 KE Harderwijk, dan sturen wij je de stukken alsnog per post toe. Ook als je het sowieso plezierig vindt de stukken op papier te ontvangen, kun je dat doorgeven en sturen wij je de stukken toe. Tijdens de vergadering zullen we de stukken op het scherm projecteren, zodat je ze niet hoeft uit te printen.

Belangrijkste onderwerp misschien wel mijn opvolging, want ik stop die dag als bestuurslid en voorzitter en we hebben nog geen nieuwe voorzitter gevonden.

Informatie: Volkert Bakker, voorzitter@noordwestveluwe.knnv.nl, 0341-424293.

Aanmelden uiterlijk 17 februari 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Bijeenkomst fotografiewerkgroep Camera Natura

dinsdag, 24 februari 2026

19:30 uur De Vleugel, Oude Nijkerkerweg 4 in Ermelo

Verwachte eindtijd: 21:30 uur

Gert Schuurman (van het NMP) komt een presentatie geven over insecten, uiteraard met veel foto's.

Met elkaar bespreken we de excursie voor zaterdagochtend 28 februari 2026.

Informatie: Wilma Stoof, w.
stoof@planet.nl, 0341-419493.

Aanmelden is niet nodig.

Minicursus Knoppen en twijgen

donderdag 5 maart 2026

20:00 uur De Witte Heide, Kerklaan 5a, Ermelo

Verwachte eindtijd: 22:00 uur

Het gezegde 'Kleren maken de man' geeft aan dat de kleding iets zegt over wat voor een persoon iemand is. Dat geldt in de winter ook voor de knoppen aan de bomen. Elke boomsoort heeft een eigen knopvorm, -kleur, -grootte en plaats aan de tak. Ook de twijgen zijn zeer divers: lang, dun en soepel of kort en stevig. Begrippen als: bladlitteken, ringlitteken, eindknop, okselknop, lid komen in de cursus ter sprake. Aan de hand van knoppentabellen gaan we

Knoppen en twijgen, foto Volkert Bakker

proberen de bijbehorende boom op naam te brengen. Op zaterdagmorgen gaan we in het veld de knoppen en de bomen bekijken.

Deze cursus wordt verzorgd door NMP-Ermelo en KNNV samen en is bedoeld voor iedereen die meer over dit onderwerp wil weten. Gert Schuurman is de inleider.

Deze minicursus bestaat uit een (theorie)avond en een excursie op de zaterdag aansluitend.

Aantal deelnemers is maximaal 20.

Kosten van de cursus: € 5,00, koffie en thee kost € 1,50

Informatie: Gert Schuurman, info@nmpermelo.nl, 0341-554126.

Aanmelden uiterlijk 3 maart 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Excursie bij Minicursus Knoppen en Twijgen

zaterdag 7 maart 2026

10:00 uur Natuurtuin Harderwijk

Verwachte eindtijd: 12:30 uur

Natuurlijk gaan we ook weer in de natuur de knoppen en twijgen bekijken, waarschijnlijk in de Natuurtuin van Ermelo. Donderdagavond maken we nadere afspraken.

Informatie: Gert Schuurman, info@nmpermelo.nl, 0341-554126.

Opmerkingen: Deze excursie is onderdeel van de cursus.

Voor deze excursie is aanmelden niet nodig, dat gebeurt via de aanmelding voor de avond.

Wergroep Landschapsbeheer

zaterdag 7 maart 2026

Zie hiervoor bij 3 januari 2026

Landelijke Vlinderdag te Wageningen

zaterdag, 7 maart 2026

10:00 uur Theater Junusshof, Plantsoen 3, 6701 AS Wageningen

Verwachte eindtijd: 16:00 uur

Jaarlijks gaan enkele leden van onze afdeling gezamenlijk naar de landelijke Vlinderdag te Wageningen. Altijd weer een mooie opstart voor het nieuwe (vlinder)seizoen. Uiteraard rijden we gezamenlijk die kant op. Wilt u mee? Nadere info en individueel aanmelden via de website van de Vlinderstichting. Gezamenlijk (mee)rijden? Informatie: Peter Pfaff, p.pfaff38@gmail.com, 06-10358554.

Vogelexcursie Delta Schuilenbeek

zaterdag 7 maart 2026

Vertrek: Ermelo 9.00 uur, Harderwijk 9.15 uur.

We beginnen de excursie 9.30 uur op de parkeerplaats Arlersteeg/Zeedijk, iets voorbij het Putter stoomgemaal. Dit wordt een ½-dag-excursie.

Wandelen met oog voor de natuur: Vierhouten 10km

woensdag 11 maart 2026

9.00 uur P in Vierhouten, Google Maps

<https://maps.app.goo.gl/HmGryinssKgErkGv7>

We maken 2 rondjes bij Vierhouten met een wisselende landschappen: oud cultuurbos, veengebied, mini-zandverstuiving, heide, waskolk en vennetjes. Vroeger was Vierhouten een typisch Veluws boerendorp. Vele oude boerderijen zijn verdwenen. Aanmelden via de website.

Informatie: Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532.

Aanmelden via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Lichtval in bos, foto Martin van Hemert

De Gemarmerde rietkikker *Hyperolius marmoratus* is een kleine soort, maximaal 3½ cm, foto Nico de Jong

Ga mee op safari door zuidelijk Afrika!

woensdag 18 maart 2026

20.00 uur in De Vleugel, Oude

Nijkerkerweg 4, Ermelo

Een avond vol schitterende natuurbeelden.

Nico de Jong – die vier jaar in Namibië woonde – neemt je vanavond mee op een onvergetelijke visuele reis door de wildernis. Gewapend met zijn camera heeft hij talloze unieke momenten vastgelegd: van indrukwekkend groot wild bij drinkplaatsen tot kleurrijke vogels, sluwe reptielen, fascinerende amfibieën en sierlijke insecten. Ook een paar bijzondere planten passeren de revue.

Geen droge theorie, maar een avond vol prachtige foto's en boeiende verhalen. Je voelt bijna de Afrikaanse zon, hoort de stilte van de savanne en ontdekt de verborgen schoonheid van een van de meest diverse natuurgebieden ter wereld.

Mis het niet. Dit wordt een avond om nog lang over na te praten!

Bijeenkomst fotografiewerkgroep Camera Natura

dinsdag, 24 maart 2026

19:30 uur De Vleugel, Oude

Nijkerkerweg 4 in Ermelo

Verwachte eindtijd: 21:30 uur

De foto's uit het boekje Ritme van de Natuur, gemaakt door Wim Hamer, worden besproken. Het is de bedoeling om hierbij de instellingen van de foto's te bespreken.

Mogelijk is er nog tijd om eigen foto's van de excursie te bespreken.

Met elkaar bespreken we de excursie voor zaterdagochtend 28 maart 2026.

Informatie: Wilma Stoof, w.stoof@planet.nl, 06-12999887.

Aanmelden is niet nodig.

*Stel je nou eens voor dat hier
jouw advertentie had gestaan.
Valt wel op, hè?*

Tarieven per jaar 3 nummers
€ 30 kwart pagina
€ 55 halve pagina
€ 100 hele pagina

Werkgroep Landschapsbeheer

zaterdag 28 maart 2026

Zie hiervoor bij 3 januari 2026

Heide, foto Martin van Hemert

Wandelen met oog voor de natuur: Landgoed Tongeren 10km

woensdag 8 april 2026

9.00 uur P Landgoed Tongeren, Google Maps <https://maps.app.goo.gl/iHLU9S5hBVQM1ctP7>

De bos- en heidevelden van het landgoed grenzen hier aan het Wisselse Veen. In dit gebied borrelt het water omhoog en dat levert een verrassende wandeling op. Aanmelden via de website.

Informatie: Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532.

Aanmelden via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Bos, foto Martin van Hemert

Bosanemoon bij Oldenaller, foto Peter Pfaff

Voorjaarsflora-excursie Oldenaller

zaterdag, 11 april 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 09:30 uur, Ermelo: 09:45 uur

Verwachte eindtijd: 13:00 uur

Vandaag gaan we genieten van de voorjaarsflora op het landgoed Oldenaller. We starten onze wandeling omstreeks 10.00 uur vanaf de parkeerplaats Oldenaller landgoed (Waterweg 1, Putten). In het fraaie kasteelpark staan Sneeuwkllokjes en andere stinzenplanten in bloei. In de reigerkolonie zijn de reigers aan het broeden; misschien zijn er al jongen te horen. Ook de Middelste bonte specht zullen we waarschijnlijk wel tegenkomen. Daarna gaan we zo'n 4 km van het Oldenaller klompenpad af, om o.a. Bosanemoon en Muskuskruid te zien. Langs de Tintelersteeg groeien Bospaardenstaart (zeldzaam!), Koningsvaren, Brede eikvaren en andere leuke planten. Afijn, we zien wel wat we verder tegenkomen.

Informatie: Loek Batenburg, loek.batenburg@gmail.com, 06-12950962.

Aanmelden uiterlijk 8 april 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Wandelen met oog voor de natuur: Sonnevanck 4 km

woensdag 15 april 2026

9.30 uur P Sonnevanklaan, Google Maps <https://maps.app.goo.gl/hYhvLF9ihEUv3E3A>

We gaan een korte afstand wandelen bij Sonnevank. Sonnevank heeft een rijke historie en achter dit terrein ligt een mooi wandelgebied. Deze wandeling is bedoeld voor korte-afstand-wandelaars en voor wandelaars met hulpmiddelen, zoals wandelstokken en rollators. De afstand is ongeveer 4 km, maar kan aangepast worden. Na afloop drinken we koffie bij Brasserie Vivaldi.

Informatie: Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532.

Aanmelden via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Minicursus Spinnen

donderdag 16 april 2026

20:00 uur De Witte Heide, Kerklaan 5A, Ermelo

Verwachte eindtijd: 22:00 uur

Deze minicursus wordt gegeven door David Sies.

Kogelspinnen, herfsthangmatspinnen, krabspinnen: inmiddels kan David bijna alle soorten feilloos onderscheiden. Maar dat is niet altijd zo geweest.

“Vroeger was ik als de dood voor spinnen”, zegt hij. Hoe kan het dat spinnen fotograferen nu zijn passie is? “Ik bedacht dat ik eigenlijk niks over spinnen wist”, zegt hij. “Toen ben ik op onderzoek uitgegaan en heb ik heel veel over spinnen gelezen.” Op die manier overwon David zijn angst. De angst heeft plaatsgemaakt voor fascinatie. “Ik vind het fascinerend dat spinnen vlak voor je ogen ineens kunnen verdwijnen, ze gaan zó goed op in de omgeving”, zegt hij.

Ook het spinnenweb boeit David mateloos. “Een spin is continu gezeurd, dat betekent dat hij altijd vast blijft hangen aan zijn web. Je kunt een deel van het web doorknippen, maar hij blijft altijd hangen.” Aan deze lezing kan iedereen deelnemen, bijv. ook als je niet mee kunt met de excursie (andersom is niet mogelijk). Mocht de groep te groot zijn voor de excursie, dan kan er wellicht een extra excursie geregeld worden.

Deze minicursus bestaat uit een (theorie)avond en een excursie op de zaterdag aansluitend.

Aantal deelnemers is maximaal 20.

Kosten van de cursus: € 5,00, koffie en thee kost € 1,50

Informatie: Volkert Bakker, voorzitter@noordwestveluwe.knnv.nl, 0341-424293

Aanmelden uiterlijk 14 april 2025 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Vogelexcursie Eempolder

zaterdag 25 april 2026

Vertrek: Ermelo 8.30 uur, Harderwijk 8.45 uur

Zoals vorige keren hopen we ook hier weer veel weidevogels te zien. Het wordt een hele-dag-excursie.

Hier had uw
advertentie
kunnen staan!!

Ontdek
Beleef
Beschermt

Tarieven per jaar
dus voor 3 nummers:
€ 30 voor een kwart pagina
€ 55 voor een halve pagina
€ 100 voor een hele pagina

Bijeenkomst fotografiewerkgroep Camera Natura

dinsdag 28 april 2026

19:30 uur De Vleugel, Oude
Nijkerkerweg 4 in Ermelo

Verwachte eindtijd: 21:30 uur

We bespreken basiscompositieregels,
maar ook complementaire en
contrasterende kleuren. Dit doen we d.
m.v. uitgezochte foto's van onszelf met
kleur / compositie.

Met elkaar bespreken we de excursie
voor zaterdagochtend 2 mei 2026.

Informatie: Wilma Stoof, w.
stoof@planet.nl, 0341-419493.

Aanmelden is niet nodig.

Opstapplaatsen voor excursies

Harderwijk: Slingerbos, een zijweg van
de Oranjelaan bij het Shell-station iets
voorbij nummer 12 tegenover de
fietsenstalling van het Korfbalveld. Voor
navigatie: Slingerbos 12, Harderwijk
Ermelo: parkeerterrein hoek Groeneweg/
Dirk Staalweg voor het Kerkelijk
Centrum

Voor de fietstochten is er één
startplaats: het VVV-kantoor in Ermelo,
Stationsstraat 20, 3851 NH.

Meerkoeten tussen het riet langs een woelig Wolderwijd, foto Maryke Mak

Bij twijfel over het doorgaan van
excursies, b.v. in verband met het weer, wordt men geadviseerd het Gastenboek
op de website te raadplegen.

Kopij

Kopij voor Het Linnaeusklokje 2-2026 graag vóór 1 april 2026 mailen naar de re-
dactie:

klokje@noordwestveluwe.knnv.nl.

Het gebruik van het daarvoor bestemde formulier op de website verdient de
voorkeur als het gaat om aankondigingen van excursies e.d.

Agenda

Inhoud

Van de bestuurstafel	2
Bestuur en werkgroepen	3
Beleidsraad	4
Europese vlinders steeds meer bedreigd	4
Welke app herkent de meeste vogelgeluiden?	5
Verslagen	7
Vossen	11
Broddelboleten en trulzwammen	12
Werkgroepen	13
Excursies en avonden	13
Sperwers	19
Agenda	20

Sperwers

Op de vorige pagina twee vertegenwoordigers van de Sperwers. Boven een mannelijke Shikra, *Tachyspiza badia*, wijd verbreid op het Afrikaanse continent, gefotografeerd door Nico de Jong. Onder een vrouwelijke Sperwer, *Accipiter nisus*, die ook in Nederland te vinden is, gefotografeerd door Aad van den Bos.

Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging
Afdeling Noordwest-Veluwe
Opgericht 10 mei 1971
Secr.: secretaris@noordwestveluwe.knnv.nl
Mastmeen 53
3844 KE Harderwijk
KNNV-website: noordwestveluwe.knnv.nl

woensdag	15	Wandelen met oog voor de natuur: Sonnevance 4 km
donderdag	16	Minicursus Spinnen
zaterdag	18	Excursie bij Minicursus Spinnen
zaterdag	25	Vogelexcursie Eempolder
dinsdag	28	Bijeenkomst fotografiewerkgroep Camera Natura

januari

zaterdag	3	Werkgroep Landschapsbeheer
zaterdag	10	Nieuwjaarswandeling
zaterdag	10	Nieuwjaarsbijeenkomst
donderdag	22	Zoekactie Sleedoornpage-eitjes in Nunspeet
zaterdag	24	Werkgroep Landschapsbeheer
dinsdag	27	Bijeenkomst fotografiewerkgroep Camera Natura
zaterdag	31	Excursie fotografiewerkgroep Camera Natura

februari

woensdag	11	Wandelen met oog voor de natuur: Oud Groevenbeek 10 km
woensdag	11	Lezing 'Schepping' door Eef Arnolds
zaterdag	14	Werkgroep Landschapsbeheer
zaterdag	14	Vogelexcursie Vreugderijker waard bij Zwolle
woensdag	18	Wandelen met oog voor de natuur: Oud Groevenbeek 4 km
zaterdag	21	Algemene ledenvergadering
dinsdag	24	Bijeenkomst fotografiewerkgroep Camera Natura
zaterdag	28	Excursie fotografiewerkgroep Camera Natura

maart

donderdag	5	Minicursus Knoppen en twijgen
zaterdag	7	Excursie bij Minicursus Knoppen en twijgen
zaterdag	7	Werkgroep Landschapsbeheer
zaterdag	7	Landelijke Vlinderdag te Wageningen
zaterdag	7	Vogelexcursie Delta Schuitenbeek
woensdag	11	Wandelen met oog voor de natuur: Vierhouten 10 km
woensdag	18	Ga mee op safari door zuidelijk Afrika!
dinsdag	24	Bijeenkomst fotografiewerkgroep Camera Natura
zaterdag	28	Excursie fotografiewerkgroep Camera Natura
zaterdag	28	Werkgroep Landschapsbeheer

april

woensdag	8	Wandelen met oog voor de natuur: Landgoed Tongeren 10 km
zaterdag	11	Voorjaarsflora-excursie Oldenaller